

ΚΛΑΣΣΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Ομάδα 4: Τα Κουρδιστά Πορτοκάλια

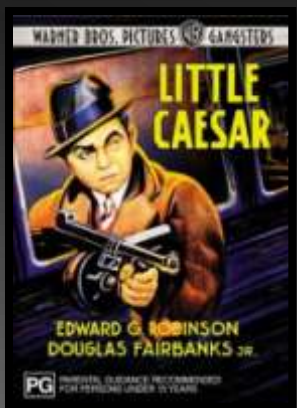
FILM NOIR

Φιλμ νουάρ είναι ένας κινηματογραφικός όρος που χρησιμοποιείται κυρίως για να περιγράψει τα κομψά δράματα εγκλήματος του Hollywood, ιδιαίτερα εκείνα που δίνουν έμφαση στην κυνική στάση και τα ερωτικά κίνητρα. Ο όρος δόθηκε από τους γάλλους κριτικούς κινηματογράφου στα τέλη του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου.

Οι περισσότερες από τις noir ταινίες της κλασικής περιόδου ήταν χαμηλού προϋπολογισμού χωρίς μεγάλα αστέρια.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

❖ Βασική λογοτεχνική πηγή των φιλμ νουάρ αποτέλεσε η αυστηρή αμερικάνικη σχολή αστυνομικών μυθιστορημάτων που δημοσιεύονταν σε συνέχειες σε περιοδικά, συγγραφέων όπως ο **Ντάσιελ Χάμετ** και έπειτα ο **Τζέιμς Κέιν**, του οποίου *“Ο ταχυδρόμος χτυπάει πάντα δύο φορές”* εμφανίστηκε το 1934. Οι κλασικές ταινίες *“Το Γεράκι της Μάλτας”* και *“Το γυάλινο κλειδί”* (1942) βασίστηκαν σε μυθιστορήματα του Χάμετ, ενώ μυθιστορήματα του Κέιν αποτέλεσαν βάση για τις ταινίες: *“Κολασμένη Αγάπη”* (“Double Indemnity”, 1944), *“Θύελλα σε μητρική καρδιά”* (“Mildred Pierce”, 1945), *“Ο ταχυδρόμος χτυπάει πάντα δύο φορές”* (1946) και *“Slightly Scarlet”* (1956).

❖ Ο **Ρέιμοντ Τσάντλερ** όμως σύντομα έγινε ο γνωστότερος εκπρόσωπος της αμερικάνικης σχολής, με πρώτο του έργο το *“Μεγάλο Ύπνο”* το 1939.

Άλλη μια σημαντική λογοτεχνική πηγή για το φιλμ νουάρ υπήρξε ο **Γουίλιαμ Μπέρνερ**, ο οποίος έγραψε το 1929 το πρώτο του μυθιστόρημα, το *“Μικρό Καίσαρα”*, που έγινε επιτυχία το 1931 από τη Warner Bros. Την επόμενη χρονιά, ο Μπέρνερ προσελήφθη για τη συγγραφή των διαλόγων του *“Σημαδεμένου”*.

Αφηγηματικά Μέσα

❖ Τα φιλμ νουάρ τείνουν να έχουν ασυνήθιστα περίπλοκα σενάρια και τεχνικές μοντάζ που διακόπτουν και συχνά επισκοτίζουν την αφηγηματική αλληλουχία. Το φιλμ νουάρ διαθέτει τόσα **flash back** που σχεδόν καταστρατηγείται η γραμμική εξέλιξη της ιστορίας και η αφήγηση καταλήγει αποσπασματική. Συχνά ολόκληρη η ταινία αποτελεί ένα flash back. Στα έργα αυτά επίσης συχνά ακούγεται η φωνή ενός αφηγητή (συνήθως σε αφήγηση πρώτου προσώπου) που διηγείται ολόκληρη την ιστορία του έργου στον θεατή.

Αν και στην κλασική περίοδο, το νουάρ σχετίζεται με την πρωτοπρόσωπη αφήγηση, συνήθως από τον πρωταγωνιστή, ο κριτικός Στίβεν Νηλ σημειώνει ότι η τριτοπρόσωπη αφήγηση απαντάται συχνότερα σε φιλμ νουάρ που έχουν γυριστεί με την τεχνική του ντοκυμαντέρ.

ΟΠΤΙΚΟ ΣΤΥΛ

❖ Ο χαμηλός φωτισμός πολλών κλασικών φιλμ νουάρ σχετίζεται με τις έντονες αντιθέσεις και την ποικιλία δραματικών **φωτοσκιάσεων**, ενός στυλ γνωστού ως κιαροσκούρο. Τα πρόσωπα των χαρακτήρων μπορεί να κρύβονται εν μέρει ή ολόκληρα στο σκοτάδι, ενώ η **ασπρόμαυρη κινηματογραφική λήψη** θεωρείται σχεδόν απαραίτητη για μια ταινία του είδους.

Άλλα οπτικά μέσα που χρησιμοποιούνται συχνά είναι οι λήψεις ανθρώπων που καθρεφτίζονται σε έναν ή περισσότερους καθρέφτες, πλάνα μέσα από κυρτό ή παγωμένο γυαλί, παραμόρφωση εικόνας, απροσδόκητες γωνίες λήψης, λοξά κάδρα.

Χαρακτηριστικές τοποθεσίες

- ❖ Οι ιστορίες του νουάρ τοποθετούνται στη ζούγκλα και το λαβύρινθο των μεγαλουπόλεων. Μέρη όπως ύποπτα ξενοδοχεία, μπαρ, μπιλιαρδάρικα, μέρη τζόγου, νυχτερινά κέντρα εμφανίζονται συχνά ως τοποθεσίες των νουάρ ιστοριών.

Ο ήχος

Film Noir Rules.wmv

❖ Ιδιαίτερη σημασία στην αισθητική του νουάρ έχει η ηχητική μπάντα. Συχνά ακούγεται η φωνή ενός αφηγητή (**voice-over**). Υπάρχει επίσης υποβλητική μουσική. Πέρα όμως από αυτό κάποιοι θόρυβοι μεγεθύνονται ώστε να συμβάλλουν στην ατμόσφαιρα (η πόρτα που κλείνει, τα βήματα στον έρημο δρόμο, τα φρένα του αυτοκινήτου που στριγγλίζουν).

Κοσμοθεωρία, Τόνος και ηθική

❖ Το φιλμ νουάρ είναι ουσιαστικά **απαισιόδοξο**. Παρουσιάζει μια κοινωνία η οποία είναι διεφθαρμένη. Κανείς χαρακτήρας δεν είναι απόλυτα θετικός. Το τέλος σπάνια είναι ολοκληρωτικά ευτυχές και θετικό. Ο ήρωας συχνά εμπλέκεται σε μια κατάσταση την οποία δεν επιθυμεί, αντιμαχόμενος μια μοίρα η οποία τον οδηγεί σε κάποιο αδιέξοδο.

❖ Η πεσιμιστική διάθεση του νουάρ μπορεί ως ένα βαθμό να κληρονομήθηκε από το γκανγκστερικό είδος αλλά φαίνεται ότι ανταποκρίνεται στη ζοφερή ατμόσφαιρα που κατείχε ένα μεγάλο μέρος της αμερικανικής κοινωνίας μετά το τέλος του δευτέρου Παγκοσμίου πολέμου.

Τα πρώτα χρόνια όσο οι ταινίες υποχρεούνται να ακολουθήσουν τον κώδικα Χέιζ, το έγκλημα, η παρανομία και τα ηθικά παραπτώματα τιμωρούνται έστω και με κάποιο έμμεσο, απίθανο, τρόπο που εκφράζει την θεϊκή δικαιοσύνη. Όσο όμως πλησιάζουμε προς τη δεκαετία του '50 το κακό θριαμβεύει και παραμένει ατιμώρητο μετατρέποντας τις ταινίες αυτές σε ακόμα πιο πεσιμιστικές.

Femme fatal

- ◎ Η **μοιραία γυναίκα** (*femme fatal*) είναι επίσης ένας χαρακτήρας τυπικός του είδους που ωστόσο δεν εμφανίζεται σε όλες τις νουάρ ταινίες. Σε κάποιες περιπτώσεις η μοιραία γυναίκα χρησιμοποιεί τη σαγήνη της και την επίδραση που έχει στους άνδρες για να διαφύγει των εγκλημάτων της. Είναι ψυχρή και υπολογίστρια. Άλλοτε, αν και αθώα, φέρνει μαζί της ένα μυστικό ή ένα παρελθόν το οποίο και πάλι αποδεικνύεται καταστροφικό για τον άνδρα.

Ελληνικό Film Noir

- ❖ Το ελληνικό Film Noir εντοπίζεται χρονικά από το 1959 μέχρι το 1963 . Συγγραφική του βάση αποτελούν τα αστυνομικά μυθιστορήματα του **Γιάννη Μαρή**. Χαρακτηριστικά έργα του είναι το «Έγκλημα στο Κολωνάκι» , «Ο Εφιάλτης» , «Έγκλημα στα παρασκήνια» , «Ο Θάνατος θα ξανάρθει» , «Χωρίς Ταυτότητα» , «Αμφιβολίες» και «Μια Γυναίκα κατηγορείται».

❖ Επίσης , εδώ πρέπει να αναφερθεί το γεγονός ότι ο θρυλικός Αστυνόμος Μπέκας ή αλλιώς «Έλληνας Ηρακλής Πουαρώ» είναι δημιούργημά του. Σε τέτοιες ταινίες έχουν λάβει μέρος πολλά μεγάλα ονόματα του ελληνικού κινηματογράφου , όπως ο Αλέκος Αλεξανδράκης , η Μάρω Κοντού , ο Δημήτρης Παπαμιχαήλ , ο Τίτος Βανδής , ο Σταύρος Ξενίδης κ.α.

Ευχαριστούμε πολύ για την προσοχή σας

Παναγιώτης Κατσουρίνης
Στέφανος Γκάνιας
Παύλος Βουράκης
Αντώνης Δεμερτζής
Βασίλης Κουτσούκος
Σπύρος Καρπαθιωτάκης
Δημήτρης Παπαδόπουλος

ΚΟΥΡΔΙΣΤΑ ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑ